

י"ד ע"י
התאחדות אברכים
"ויואל משה"
ד' סאטמאר
 נתייחד ע"י כ"ק מורן רביהו ק"ו"ע
 בנישואות כ"ק מורן רבינו של"ט"א
 בעיה"ק ירושלים תובכ"א

זמנים לשבת קודש

הדלקת הנרות 7.10
 חצות היום והלילה 12.45
 עלות השחר 3.58
 נץ הדוכה 5.41
 סוף זמן קרי"ש 8.21 - ב
 סוף זמן תפילה 10.23
 שקיעת החמה 7.48
 מוצאי שבי"ק 9.02
 פסקי אבות פסקב

מעניינת דיומא

גודל מעלת התפלה על הגאולה העתידה

בהיות תפלת הצבור נשמעת תמיד, צריכין אנו לבאר ענין תפלת ביאת הגאולה שאנו מנתפליין אותה חסרונן החורבן ערב ובוקר וצהרים וכו', תשכון בתוך ירושלים עירך, את צמח דוד עבדך וכו', ואין אנו נענים, בהיות תפלה זו נאמרת בכל יום ג' פעמים מפי כל ישראל בכל מקומות מושבותיהם, ואי אפשר אלא שתהיה נאמרת כבונה בקהל טון תקימות ונפסי הצדיקים וישרים וכו', ולתשובה זו אני אומר, כי כבר נתבאר כי המתפלל על הדבר, גם כי לא נענה, לא יגע לריק, אלא שיש שכר לפעולתו כמה שקיים מצות עשה, ומכיר ויודע כי אין מי שיכול להשלים חסרונותיו כי אם הוא יתברך, כל שכן בהתפללו על ענין גודל הערך שהוא גאולתן של ישראל, והיות כוונתו כדי שתתפרסם גדולת האל יתברך, ויהיה ביום ההוא ה' אחד ושמו אחד, שיש לו שכר גדול בלי ספק. בית אלקים להמבי"ט שער התפלה פרק ז'

על ענין נפלא כזה שהיא גאולתן של ישראל, גאולה נצחית שאין אחריה גאולה, צריך להרבות בתפלה זרות ראשונים ואחרונים, ומעולה תפלת הראשונים לתפלת האחרונים, ויותר קל הוא לאחרונים הקרובים יותר לזמן הגאולה, שתתקבל תפלתם מנהראשונים... כי להיות הענין גדול הערך, צריך ריבוי תפלות דור אחר דור כדי שתקובל תפלת הגאולה, וכאשר תהיה נשלמות תפילות הצריכות וידועות לו יתברך, אז דבור ההוא תקובל תפלתם, גם כי בזמנים הקודמים לא היתה מקובלת, ובעת שנשלם סכום התפלות הצריכות תקובל התפלה, לא בשביל תפלה זו לבד, כי אם בהצטרף אותה עם התפילות הקודמות הן מועילות גם כן, וכשתתקבל תפלה זו לדור אחרון כשתצטרף עם הקודמות, הרי היא כאילו נתקבלה תפלת הראשונים, כיון שהיתה טעם לקבלת תפלה זו בית אלקים להמבי"ט שער התפלה פרק ז' ועיי"ש עוד שבכל תפלה פועלים בכוחה שאנו נוהג לקום בתחיית המותם ולראות את הגאולה ועוד פועלים לגאולה פרטית ועין ומיד, עוד בהיותנו בתוך הגלות עיי"ש.

רבינו הגה"ק משינאווא ז"ע אמר בשם רבינו הקדוש מראשון ז"ע, שכל התפלות והעבודות שעושין ישראל אף שעדיין כן דוד לא בא, הנה הקב"ה מוציף כל העבודות הללו, ולעת הגאולה יראו איך שהיו צריכים לגאולה כל העבודות הללו. דברי יחזקאל החדש

מילי מעלייתא

רמז לשלשה מצוות שנצטו בהם ישראל בכניסתם לארץ

וידבר משה אל ראשי המטות וגו'. יש להבין סמיכות הפרשיות, ופקוד ה', ואחר כך פרשת קרבנות, ואחר כך פרשת נדרים, ומה שדיבר זה אל ראשי המטות, ע"פ משאמרו חכמינו ז"ל בסנהדרין בפ' כ"ג (ב טו). שלש מצוות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ, למנות עליהם מלך, ולבנות בית המקדש, ומחייית עמלק, והוא בחינות ג' אבות, דמניית המלך היא להיות בהם אחדות כי ראש אחד לכולם, כמו שאמר משה רבינו ולא תהיה עדת ה' כצאן אשר אין להם רועה, וידוע כי אחרות האהבה הוא בחינות אברהם, ובחינות בנין בית המקדש, דהיינו כפירוש רש"י מה שנאמר להם והיה המקום אשר יבחר ה' שמה תביאו וגו', וידוע כי ענין הקרבנות הוא בחינות יצחק שסמר נפשו לה', ומחייית עמלק הוא השלמת השם והכסא והוא בחינות יעקב, לכן אמר משה בתחילה יפקוד ה' אלקי הרוחות לכל בשר, שהוא ענין מניית המלך, כדכתיב ביהושע (א, יח) כל אשר ימרה את פיך יומת, אחר כך אמר להם סדר הקרבנות ציבור, והנה כתיב וישמע הכנעני מלך ערד ואמרו חכמינו ז"ל זה עמלק, וכתיב וידר ישראל נדר לאמר אם נתן תתן את העם הזה בידי והחרמתי את עריהם, ופירש הרמב"ם שקיבלו עליהם בנדר שמדי שיכנסו לארץ יחרימו את ערי העמלק, והוא שאמר אל ראשי המטות, שהם ראשי צבאות ישראל שיקבלו עליהם לקיים את נדרם שהוא מחייית עם עמלק.

המלחמה במדין להראות שאין לה דין תשמישי קדושה

ואחר תאסף אל עמיק. יש להבין מה ענין משה למלחמת מדין, ויש לומר דהנה קיימא לן (א"ח"ס סי' קנ"ד ט"ו) תשמישי קדושה כגון תיק של תפילין ומזוזות וספרים יש להן קדושה וצריך לגונזן. אבל ברמ"א כתב שם (ס"א) דארון הבנוי בחומה אם הספרים מתקלקלין בו אין בו קדושה, ופי' המגן אברהם (ס"ק"א) דלא חלה עליו קדושה מעיקרא דלא מקרי תשמיש דידיה אלא מוזיק דידיה עכ"ל. ומעתה יתבאר למה דוקא משה היה צריך ללחום עם מדין, דבאמת הרי היה להם למדינים טענה דכיון שמשה נתגדל בתוכם, יש להם דין של תשמישי קדושה, וע"כ אין ללחום בהם ולהורגם, אמנם התירוץ הוא כיון שמשה בעצמו ללחום עמהם הרי מזה שלא היה שבע רצון מהם, נמצא דהיו מוזיק ולא תשמיש. ועל כן דוקא משה היה צריך ללחום עמהם. זרע שמשון

מלחמות ה'

שנאה כבושה בין הרשע להצדיק בטבעם

ונל"פ בהקדם דברי רבינו יונה (בפיוש על מס' אבות פ"ד מ"ו) וז"ל: שדבר ידוע הוא, מהכרח הפסוקים והסברא שנותנות, שכל מי שמדבר טוב על הטובים ועל החכמים, שמוחזקין בו שהוא צדיק, וכל הדין אותו לכף חובה ולקח במעשיהם לומר שאינו מכוונין, ואינו רואה להיות להם זכות, וכשמדברין לפניו מן הרשעים מצדיק את מעשיהם, בידוע שיש בו שמץ רשעות, ובזה אל תסתפק, כי בזה הדבר תוכל להבחין לבות האדם, ופסוק שלם יש לנו על זה, ששלמה המלך ע"ה אמרו (משלי כז, א), מצרף לכסף וכור לזהב ואיש לפי מהללו, כלומר לפי מה שמהלל וכו' עכ"ל.

וק"ז זלה"ה בישמח משה (פ' בלק) כתב כעין בחינה זו מדעת עצמו, וז"ל: לפרש הפסוק (משלי כז) כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם, והנ"ל כי דבר מופת אמת אותו הנסיון, ומשכיל על דרכיו ימצא, כי בעת שהאדם נכנע להש"ת, אז אם יביט בלבו באנשים צדיקים ימתקו מאוד בעיניו, ובאנשי בליעל המה מגונים מאוד בעיניו, וההיפך בהתרחקותם וגבה לבם, שאז יקוצו בהצדיקים בטבע, אף אם אינו יודע אותם כלל אם הם צדיקים או רשעים, והנה שימה מאת ה' ששנאה כבושה בין צדיק לרשע בטבע, אף אם אין מכירין זה בזה היטב במעשיהם, כדי שלא יהיה להם התחברות וילמד ממנו.

עוד כתב שם הלן: דלפי גודל הטומאה של האיש ההוא, כך היא השנאה, כי השנאה היא לפי ההתרחקות עכ"ל.

הרי מובאר דכפי שנאתם להצדיק כך הוא מדת רשעתם, וידיעת ההפכים שויים, דכל כמה שיתגדל שנאתם הרי זה מבחן על גודל צדקתו של הצדיק, דהשנאה הוא לפי ההתרחקות, ובזה מתורץ קושיותינו הנ"ל, דגם מה שאמר עוד מעט וסקלוני הוא משבחן של רועי ישראל, דממה שנתגדל שנאתם כל כך עד שרצו לסקלו, הרי זה מבחן על גודל רשעתם והפגלת צדקו של משה רבינו ע"ה, וזה שבחן של כל רועי ישראל, אם יגיעו למדה זו, שהרשעים ישנאו אותו עד כדי כך הרי זה מבחן על צדקתם, דהשנאה היא לפי ההתרחקות.

(דברי יואל)

יסודי התורה

סדר הלימוד לפד' דברים - מסכת מכות

יום	א	ב	ג	ד	ה	ו	שבת
דף	ו	ז	ז	ז	ה		הזרה

קשרי הידידות של מרן דביה"ק בעל ישמח משה זי"ע ומרן החתם סופר זי"ע

בהתקרב עלינו יום כ"ח תמוז, יומא דהיולא רבה של מרן רבינו משה איש האלקים בעל ישמח משה זי"ע, אמרנו לנכון להביא את קורות קשרי הידידות, שהיה בינו לבין רבני ישראל מרן החתם סופר זי"ע, שהיו מקשרים זה בזה בחבלי עבותות האהבה בקשר עליון דאורייתא. והנה קשר עליון נורא זה יש בו משום חידוש, שהרי לא ראו זה את זה מעולם, ואף גם בהשקפותיהם לא נתאחדו, שהרי זה היה גדול הסידי אשכנז, וזה היה מגדולי המפציצים את תורת הבעש"ט זי"ע בארץ אונגאריה, הוי אומר, שקשר זה היה קשר נפשי ורוחני גבוה מעל גבוה, אשר ההשגחה העליונה זימנה אותם יחד למדינת אונגאריה, להציל את שארית דפליטה מרדת שחת ההשכלה והתחבולות, כמאמרו הקדוש של תלמידו של רבינו הרה"ק רבי צבי הירש מליסקא זי"ע (דברי הישר וכתוב, דף לב) 'החתם סופר הישימח משה שניהם החזיקו את מדינת אונגאריה זה מקצה זה וזה מקצה זה'.

הרי שמעוצם התקשרותם זה בזה, נמצינו למדים על שגב קדושת שורש נשמותיהם, אשר שולחו לגור בארץ ערבה להציל את נשמות בני ישראל מאש תבערת היצר, ולהשיבם אל צור מחצבתם אל אביהם שבשמים, וכן אנו רואים את עוצם קדושת נשמותיהם, ממה שמביא בספר תהלה למשה, את אשר סיפר רבינו הקדוש בעל ייטב לב זי"ע, שכמה פעמים כאשר דיבר רבינו מגדולת מרן החתם סופר זי"ע, היה נשמע מתוך שיהת קדשו כי שורש נשמתו של החתם סופר הוא משורש נשמת הרמב"ן ז"ל, ושורש נשמתו של רבינו הוא משורש נשמת הרמב"ם, דרי שלא בכדי היו מקשרים זה בזה בלב ונפש, ששכינה היתה מרבית מתוך גרונו, וקול דברותיהם היו נשמעים מתוך שלהבת אישם היוקדת עד שמו השמים, ובכך על זאת אנו בטוחים ונשענים, על דבריו הקדושים של רבינו הקדוש בעל דברי יואל זי"ע, בהקדמה לספרו הגדול ויואל משה, זול"ק: 'זאין ספק כי גם עכשיו עומד ומבקש רחמים על ישראל ועל קדושת שמו יתברך, ויהא רעוא שזכותו הגדול יגן עלינו, וינוושע לעיני כל בגאולה שלימה בב"א'.

שאל, אנו האים שמרן החתם סופר לא שקטה יוחו בקרבנו, והרגיש בקפידתו של רבינו, במה שלא ענה לו על מכתבו זה המשה חדשים, ואלו הם דבריו אשר כתב להם בתוך הדברים:

עד כאן דברתי מלשון חכמים מרפא, אך לדינא, לא זו הדרך להביא ממרחק לחם התורה, ואפילו בעיר קטנה ואנשים בה מעט אין דרכי להשיב כי אם להרב מרא דאתרא השואל, ומכ"ש באתרא דפר"מ" שריו רב וגאון אומן מפלא, וכפי הנשמע אין אחרותכם עלי, ובפרט כפי הנשמע אירייתא ארתחא עלי, וקפיד טובא על דבר פחות מזה, ובימים הטראים שעבד נכנסתי מן הפיסים ולפנים, וערכתי לו אגרת בלל בתורה ובהכנעה ופיס, ולא עניי דבר לאמור שמעתי דברך, וא"כ אסתגר בקמתא ומה לילצרה הזאת.

תשובה מאהבה

אמנם כעבור י"א חדשים, ביום י"ב מנחם אב תקע"ט, השיב לו רבינו על מכתבו שנדפסה בשו"ת השיב משה סי' ט"ז, ועל אף שלא הזכיר שם דבר על בקשת הפיס וכדומה, אמנם משיב לו רבינו על הערתו בסיחור האר"י ז"ל, ומתוארו של רבינו אליו ניכר כי אכן נתפסים ונתרצה והוה לשונו הקדוש של רבינו:

מא-ל חכב ערבות, רבא רבבות ברסת וטבות, לכבוד ידד השם עמו וידידי, הרב המאור הגאון האמתי המפורסם בכל הגולה, צדיק יסוד עולם, נ"י ע"ה פה"ח כקש"ת מהר"ו משה ספרא רבה דשראל נ"י לצנח האב"ד ור"מ דק"ק פרעסבורג המעטירה והמדינה יצ"ו.

מחמת נחיצת ויריטת בעה"ג לא יסלתי לבא באחבה כראוי לגאון ישראל כ"ב כי פתאום נתודע לי מניסעתי כד קאים חד כרעא אעגלה, על כן באתי בקיצור אמרים רק על מילתא חדא

המשכו עדה, מעיד אני עלי שממי לא שמעתי מפי קדושי ישראל הנ"ל ס' הזהיר יוצא מפי קדשם בשום דחש, ותל"ת לא זזה ידי מתוך ידם ולא חסרתי מהם וכו', ותל"ת תלמידיהם אין פרץ וכו' כדבס"פ היה קורא, ומ"מ אין א' חמה לחברו, זה הוא מה שמרגלא בפומי.

ועד אמרתי, כי התפלה בטוח ספרדי איננו גנאי ופחיתות לסטח אשכנזי אשר התורה מקבלת בידיהם מאבות הראשונים, יעיין אריות העב"ץ בכלל אורב, אך הית כי בעו"ה נשכחו סתרי המונה בצחת ויגנות, ובחזר האחרון העמידה נר מזרחי האר"י זצ"ל, וזס הספרדים שהיה מבניהם, והוא גלה תעלמות בטסחאות שלהם, ואלו היינו גם אנחנו זכים לכיוצא בו, היה מבאר לנו כהנה וכהנה בטסחאות שלנו, והיות בעו"ה אין אתנו יודע עד מה, על כן מי שחצה לכוון והוא אינו יודע צריך להתפלל בטסח האר"י, והיות בעוונותי לא זכיתי לא לזה ולא לזה, ע"כ בטסחא שהורגלתי אחזיק ולא ארפנו כי מה ל הכא ומה ל התם.

אלו דברים שדברתי משלם, אבל ח"ו לא יצא עתק מפי על גברא רבא דמותי שכמותו ירב בישראל, ואם ח"ו יראה פר"מ שגם במה שכתבתי לעל דרך שצב בי, ינחני בדרך אמת ועל פי יוכיחני יהלמי צדיק חסד אני אשאואני אסם. ואקוה שיתפסי, ויעלה זכחני לטובה בתפלתו זכה ימלט אי ניקיכו'.

מה לי ולצרה הזאת

מתוך המכתב הזה, נראה בעליל את הערכת החתם סופר אל רבינו, אמנם רבינו לא השיבו על מכתבו תיכף ומיד, וממכתב שכתב מן החתם סופר ביום י"ג שבט דשנת תקע"ט, אל כמה מגזח לו תלמידיו, הלא המה, הגאון רב איציק זצ"ל ראב"ד דק"ק איהעל, והגאון רבי שאול לטשיקער מח"ס מג

מליבו, ולבקש מלפניו את ברכת צדיק שיעלה את זכחתי לטובה בתפלתו הזכה, ובכך פנה מן החתם סופר זי"ע, במכתבו אל רבינו, וזול"ק (בתשובת החתם סופר א"ח סי' קצ"ז):

צדיק כתמר יפרח כשושנה, בעד כפתו רעננה, תחל שנה בברכת קדם מענה, ולא תשכון עליו עננה, ה"ה הרב הגאון המפורסם כעוגת הבושם גן הדסים נ"י ע"ה פ"ה כקש"ת מהו' משה תמר נ"י אב"ד ור"מ דק"ק איהעל יעקב משכונתן ישראל.

ולאחר שמארך החתם סופר שם בענין השם 'תמר', ומענין לענין הוא מעיד על 'סידור האר"י' אשר היה לפניו בכת"י, ומבקש מאת רבינו 'אם יש לפר"מ דברים מותקם אלימנע טוב'.

ס"ל האי קאמנא כאיסטרא בלגנא, ועתה באתי הית כי מסתל כתבו אשר הגישני מאנשי ק"ק פאטאק נראה כאילו נאמרו דלטורים לפר"מ כאילו לבי ח"ו חלק ממנו, ואחז"ל ברסת ל"א ע"ב מכאן לנחשד וכו' ולא שדאלא שצריך לברוכי, וכן אקה.

האמת לא אכחיד כי מרגלא בפומי, כי כל האמור להלכה בש"ע, היא תורה נתונה לכל ישראל בשוה, ואין סוד בפועל, אך מן שאין לו אלא תורה אפילו תורה אין לו, כי זה נעשה מצת אנשים מלמדה, ואב לבנים יודע, ע"כ כל המתחסד עם קונו ניכר במעללו מה שלבו בדה לשם ה', להיזר נזיר מכל מה אשר ידבנו לבו, ובזה אין סגנון א' שלה לשים, כי אין לב ב' בני אדם שוה באהבת ה', ולכן נקראים בני שייים משונה במעשיו, אך רק משונה באור"ו, אבל תוכו מתאחד עם כל ישראל, ואך לעשות עדה שלמה כלם יתחסדו במנהג א' לסולם, א"כ היא טפ"ל נעשה חק לישראל ומצת אנשים, וזה אי אפשר, ולכן ראיתי רבתי הגאון הפלאה ז"ל ומורי החסיד שבכונה מהו' נתן אדלר זצ"ל, והגאון מהו' זלמן חסיד ז"ל, שלא

תולדת הנהגת במדינת אונגאריה

הנה אף שרבינו הפיץ את אורו הבהיר של הבעש"ט זי"ע במדינת אונגאריה, מיד עם באו למדינה זו, בשנת תקס"ה, על אלו היסודות שהנהיג שהרה"ק החתם סופר זי"ע, אמנם כל שד המגיד מקאזניץ זי"ע, והרה"ק מאפטא זי"ע, היו עד בין החיים בעלמא הדין, מנע מרן זי"ע את עצמו מלקבל את ההמון החפיקים על פתחו לישועה, וטרם התחיל להשתמש בפעולתיו הכבירים בעבודת הקמעות, ולכן עדיין שקטה הארץ, ולא הייתה שום חח של התנגדות ברחבי המדינה, אמנם מאז שנת תקע"ה כשהתחילו לוחם המונים המונים מרוחק ומקוב, להיושע ולהפקד בדברי ישועה ורחמים, ופעולת הק' בענין הקמעות התחילה להתפשט בכל הסביבה, התגברה גם חח ההתנגדות

ויקנאו למש"ה במחנה

ומאז התחילו חלכי רכיל לנסות להבאיש את ריחו של רבינו, בעיני מן החתם סופר, ובאו אליו בקובלנא על שהוא משתמש בשמות הקדוש, ומשנה את טסח סדר התפלה הנהוג לסטח ספרד, והרבו להלשין עליו על כמה וכמה מנהגי חסידות שהיו מוזרים בעיני גדולי המדינה, אשר לא הורגלו לדרכיהם הק' של אור שבעת הימים הבעש"ט הקדוש ותלמידיו הקדושים, והנה מכיון שמרן החתם סופר הגיב על דרכי החסידות בכללות, מצאו הדלטורין מקום לחרור ריב ומדון כאילו ח"ו פגע באשיותו של רבינו ובגדלת תורתו, והשתמשותו בקמעות הקדושים, והדברים האלו הגיעו לאוזני של רבינו, וכפי שנראה ממכתבו של החתם סופר בעצמו, הקפיד רבינו על כך, ואשר על כן מצא החתם סופר לנכון לביא בכתבים אל רבינו בשאלותיו, להסיר את החשד

שנתקשה בה הדר כבוד גאונו בסיחור האר"י ז"ל, ובאמת היא פלאה נשגבה, והנה כת"ר א"צ לא לגמרא ידי ולא לסברא ידי, ואתו החכמה והמדע בכל עז ותושיה הן בגולה הן בבסתה, כל רז ממנו לא נעלם, רק ענותנותו ורבינו, ובאמת כבר י"ב הגאון נ"י במכתבו בטוב טעם ודעת והצדיק את הצדיק דמעיקרא קחש עליון האר"י זצ"ק ל.

וביום כ"ז ניסן דשנת תקצ"ג, כתב רבינו מכתב ערוך אל מרן החתם סופר, אשר מאיתה משתקף שצם הידידות אשר שורה ביניהם, ובה הוא מצטדק לפניו על מה שלא השיב לו רבינו על כמה מכתבים אשר שלח אליו, ואלו דבריו הק':

ירבה ויצין צין ויהי פורת, ורב שלום עד בל ירת, לכבוד יד השם וידידי וברוחמי, ה"ה הרב הגאון הגדול המפורסם בכל קצווי ארץ, מפת החרו ביציא קדישא, קחש יאמר לו, נ"י ע"ה פה"ת, כקש"ת מה' משה ספרא רבה דשראל האב"ד ור"מ דק"ק פ"ב, לנצח יאר פניו אתנו סלה.

אחרי דרך מובא השלום אען ואומר ברות, שאליפאל בעיני הדר כבוד גאונו כי לא השיבותיו דבר מפני הכבוד ומפני היראה על המכתבים אשר האירו נגד עיני זה זמן כבר, כי ח"ו לא מסיתות שלילת האהבה היתה זאת, ואיש קחש כמוהו יודע צדיק גדל ברית כריתות אהבה אשר בינו משלם, ותוקף אהבתו בוער בלבי ברשפי אש שלהבת אשר מים רבים לא יוכלו לכבות, ועדיין לא זו אהבתו וחבתו ממני אף חובב בתווא דלביא.

לבישת בגדי צמר

כידוע הקפידו גדולי הצדיקים שלא ללבוש בגדי צמר, וכן מספר על הר"ק הרב ר' אלמלך ז"ע שלא הניח לבוא אצלו איש מלבש בגדי צמר, ובבית הדין היו מונחים בגדים אחרים מכינים ללבוש להבאים להכנס אל הקודש פימה.

והנה גם רבינו בתשובתו בשו"ת השיב משה (ס"ז) האריך בענין זה וז"ל:

ובמדינת פלן כל מי אשר יראת ה' בלבו אין ללבוש בגדי צמר, וגם במדינה זו מעת שבתאי לכאן הרבה הסירו בגדי הצמר מעליהם ויבא עליהם ברכה.

ובהמשך דבריו שם: דאם הצבור חצין לתקן תקנה, דאף שהם לובשים בגדי צמר ואינם חוששים לחשש תעובת, מכל מקום העבר לפני התיבה לא יעבור בלבוש צמר, דמחמת שהוא שלחם וצריך לשרר רחמי שמים על הצבור, ראוי לחוש טפי, ודאי תקנה טובה היא ויבא עליהם ברכה.

ומסיים: דאם הצבור מתפללין בטוס האר"י זצוק"ל שהוא נוסח של המנהגים בחסידות, ודאי הדין עם

היחיד דמעכב להש"ך שלא ירד בבגדי צמר, ידוע שכל המתפללים בטוס זה קיימו וקבלו עליהם ללבוש מצ"ט שערי היתר כדי שלא יפגע בשער אחד ממאה של איסור ח"ו ואין ללבוש בגדי צמר, אבל לרד לפני התיבה בהמני שמתפללים בטוס האר"י זצוק"ל בבגדי צמר, זה לא נשמע משלם, דוה תרתי דסתרי, תפלותיו ומלבושיו, ומשרר חס ושולם קטוה גזח.

תשובת מרן החת"ס

דבריו של מרן ז"ע בתשובה זו אמרים בטועם למעשה שהיה בנגיד אחד שהיה מתושבי העיר איהעל אשר יקרא בשמו ר' אברהם צבי ל"ן וירד לפני התיבה בבגדי צמר, וחסידי אחד התירו כנגדו ומיחה בו שלא יעבור לפני התיבה בלבוש צמר, באמר שאין הלוש בבגדי צמר כדאי והגון להתפלל בטוס ספרד.

והנה ר' אברהם צבי הל"ל שלח את הדין ודברים לפני מרן החתם סופר לשמע מה בפיו אוחת המנהג הנ"ל, ואלו הם דברי החתם סופר בתשובתו (שו"ת חתם סופר סי' טו) להל"ל:

אהובי ידי הלא שניכם מודים שחב כל ישראל מלבושים בבגדים הנ"ל, ואינם חוששים שמא נתערב בהם חוט פשתן, ומכל מקום הנהר קדוש יאמר לו, אבל שזה אין כדאי וראוי לעבור לפני התיבה בשביל זה, הס שלא להזכיר וגם שכנגדו החולק עליו מודה בזה, אלא שאמר טעם על פי סוד נסתרי שנסחא ספרדית אינה סובלת זה, והוא דבר שאין אני יודע מה הוא סת, אולי אם יבאו דבריו אלי ויורינו איך ומה ומתי אבינם, ואדין ביניכם, אבל סתמא כפרושו הבל יפצה פיהו.

בהגיע מכתבו של מרן החתם סופר לאיהעל, מצא רבינו לנכון להגן על המנהג המקובל בקרב עדת החסידים שאין לרד לפני התיבה בבגדי צמר, והשיב בדברים נסוחים בתשובה הנ"ל, ומסיף רבינו את מה שאמרו דורשי רשומת שהמלה 'שעט"ז' הוא איתיות שט"ן ע"ז, דהיינו שסח השטן הוא עז וחזק ומתוח מאוד על מי שלבושו, וגם 'עז' הוא מלשון עז (בצירי), דהיינו שער כמו ושערים ירקדו שם, ואיך יתכן שישור רחמים על הצבור כשוא ללבוש בטוס עז של הס"א.

כאשר המציאו את מכתבו של רבינו לפני מרן החתם סופר, השיב החתם סופר במכתב אל הרב המפלא מ"ה מאיר (המבא בשו"ת חת"ס א"ה סי' טז), וז"ל:

ג"ה הגיעני וההכרח להשיב להחזיר לו אגרת יד נפשי הגאון החסיד דאיהעל אשר אמחותיו מאירים מעלפת ספרים במ"ש בנגלות בדבר אחד נתכוונו הוא ואני, היש ח"ך מתוק מזה לענין עיקר הדין של לבישת בגדי

צמר אשר הנהר וקדוש יאמר לו, ותמהתי על דברי הגאון באגרת שלו, גם כי כל דבריו בחכמה ובתבונה ובדעת ובכלמלאכת מחשבת.

ומסיק שם: אך מטעם אחר אני מחלה פניו כשמתפלל בקהל חסידים, בגדי פשתן ילבוש, מפני פחד לבבות מחלוקת וזהו שט"ן ע"ז המוקד יותר משעט"ז, יתן השם לחד כל בית ישראל הנפרדים עתה לג' חלקים בע"ה, חדשים, וקדושים, ופחשים, נא יחד לבבנו לאהבה וליראה את שמך, ע"כ לעצתי ישמע ועכ"פ בהתפלל עמם ילבוש בגדי פשתן או משי.

טרם יקראו ואני אענה

והנה הקשר אשר היה בין קדושי עליון אלו היה כל כך, עד שרבינו היה מרגיש בצרות של מרן החתם סופר עוד בטרם הודיעו מזה, והיה מתפלל עליו בבחינת טרם יקראו וכו', וכך היה מעשה, שפעם היה בנו של מרן החת"ס ה"ה הגאון הקדוש בעל כתב ספר ז"ע, חולה מאוד וכמעט שהגיע עד שער מות ל"ע, והחת"ס שלח מכתב אל רבינו שיתפלל לרפואת בנו, המכתב היה צריך להגיע ליעדו בערך בערב יום הקדוש, אמנם על פי סיבה נתעכב המכתב בדרך עד למחרת יום הכיפורים, והנה ביום הקדוש ראה רבינו את צורת קדשו של מרן החת"ס, והבין מזה שהוא זקוק לישועה, ועל כן התפלל עליו ועל בני ביתו, ובמצאי יום הקדוש קרא רבינו לאחד מתלמידי החת"ס אשר שהה אז במחיצתו, וציר לפניו את תואר פניו הקדושות של החת"ס, וסיפר לו את מה שראה ואת מה שהתפלל עליו, ולמחרת יום הקדוש כשהגיע המכתב לידו של רבינו, הבין את אשר ראה אתמל את דמות דיוקנו של החת"ס.

ליבם לב אחד

וכעין זה סיפר אחד מתלמידי מרן החת"ס, ה"ה הגאון רבי מרדכי שלאנק זצ"ל, שהיה באיהעל ביזם הקדוש דשנת ת"ר, וכשעלה רבינו לתורה אחרי הברכה, הכריז רבינו ואמר: 'הצדיק מפרסבורג צריך לרחמים', והתלמיד הנ"ל בשמש את אל הדברים מפורשים יציאים מפיו הקדוש של רבינו, אחזתו פלצות מחב צער, ואק תיכף לאחר החגים ביזם כ"ה תשרי נסתלק החת"ס לבית שלמו.

נשבילי דוקיעא

ובטוס אחר סיפר הגה"ק רבי יהודא גרנוואלד זצוק"ל בעל 'זכרון יהודא', בהקדמתו ל'שירת משה', שאז אמר רבינו: 'ראיתי את הצדיק מפרסבורג משרר רחמים למעלה, ואלפים ורובבת נשמת התנאים ואמוראים ליוו את תפלתו, והרמב"ם והרמב"ן אחד מימיו ואחד משמאלו', ומזה הבין רבינו שהגיע שעתו.

בצל תומ"ד

בנו של מרן החת"ס ה"ה הגאון הקדוש רבי שמעון סופר זצוק"ל, אבדק"ק קראקא בעל 'מכתב סופר', נתארס לבתו של נגיד אחד מהעיר קראלע, ויהי בנוסוע החתן ליום אפרונו בעיר קראלע נסע דרך העיר איהעל ושבת שם שבת אחת, ולא גילה לאף אחד מי הוא, וכי בן הרב מפרעשבורג הוא, וכל תפלת שחרית של ש"ק עמד בסמוך לרבינו, ובהגיע רבינו לפסוק וחרה אף וגו' נעתק ממקומו, ואח"כ חזר למקומו עד סף התפלה, אחרי התפלה כשהלם השלם לביתם, שאל רבינו את מקורביו מ' הוא זה שעמד היום בתפלה סמוך ונראה אלי, אמנם המה לא הרגישו משהו מיוחד ע"כ לא נתנו לב אליו, אבל רבינו ביקש ללך ולהתודע ממקום אכסנייתו של הבחור האורח הזה ולהביאו אליו, הלכו ומצאוהו באכסנייתו וביקשוהו בשם הרב דמתא שיבוא אליו, וכשבא התעניין רבינו מי הוא ובן מי הוא, וכשדע לו כי הוא בן הרב מפרעשבורג כיבד אותו מאוד והשתעשע עמו שעה אחכה, וכשפטח לשלום ליוהר אאוטו ואמר למקורביו, 'ואו, הוא בר דעת מהדיר'.

ומסופר שבאותה תקופה שהה הר"ה"ק משינאווא ז"ע בצל רבינו, ואכל מזונתו על שולחנו בהיותו נכדו חתן בנו הר"ה"ק בעל אר"י דב"י אילע ז"ע, ושלח רבינו את הגה"ק רבי שמעון, אל נכדו חביבו להתברך מפיו ולדבר עמו בדברי תורה.

תורת משה

ומספר נכדו של רבינו הגה"ק מלאפאש זצ"ל, במכתבו הנדפס בזכרון למשה, אשר רביה"ק בעל יטב לב ז"ע, התחרט בסוף ימיו, על מה שלא שמע בקול דברי זקינו רבינו, לנסוע ללמד אצל מרן החת"ס, והוסיף ואמר שאלו היה למד אצל מרן החת"ס, היה בסוכו לכתוב תשובתו מרן החת"ס בעל טוע ביהודא.

עליונים ששו

הגאון ר' יוסף נפתלי שטען זצ"ל, בהקדמתו לחת"ס על התורה חלק דברים, מביא את אשר העיד רבינו על תשובתו של מרן החתם סופר, אשר הספיק עדיין לראותם סמוך לפטירתו, 'ה' שלם אינם יודעים כיצד שמחים בבית דין של מעלה בתשובתו של הרב מפרשבורג, שעשה נח"ר גזלה לה' בתורתו'.

זכותו יק עליו ועל כל ישראל אמן

הוצאות הגליון הנגהב ע"י

מיה"ד יקותיאל יודא הירש שליט"א
לע"ג אביו הרה"ר נטע צבי זל בד אשר
אנטשיל ה"ד
גלב"ב ב'תמוז תש"ס

אתקינו סעודתא

עניני מאכלי שבת (יה) בציעת ההלות

המסובים אינם מברכים

בצע ובירך ברסת המוציא והמסובים ענו אמן, ולא ברכו בפני עצמם. (מנהגי חתום סופר)
בשבת שהלחם משנה מונח לפני הנוצץ, והוא מחלק פרוסה לכל אחד מהמסובין, צריכים המוסבים לכון דעתם ולצאת ידי חובת הברכה בשמיעה מהנוצץ, דכיון שהנוצץ בירך על לחם משנה, והם שמעו הברכה וטועמין מלחם הנוצץ, חשוב כאילו ברכו עצמם על לחם משנה, אבל אם לא בירך בפני עצמו המוציא הרי תיהא הברכה שלהם על פרוסה, ולא על לחם משנה. (קצת השולחן)

נהגו לברך כל אחד לעצמו

ולפיכך נהגו עכשיו לברך כל אחד לעצמו, משום שההלוא לא היו נוהגים מלהשיח בן שמינת הברה להטעימה, לכן נהגו לברך כל אחד לעצמו, וכיון שנהגו כן הרי זה כאילו היתה דעתם בפירוש בקביעותם יחד שקובעים על דעת שלא להצטרף. (שולחן ערוך הרב, סי' קס"ז)
וכמדומה דכעת המנהג פשוט ברוב המקומות שאין מוציאין אחד את חבירו כמעט בשום דבר מאכל, אף שהוא גדר הדיו, ואפשר משום שאין הכל בקאיין להתכוין לצאת ולהוציא. (משנה ברורה)

לצטע מחלק הגדול של הפת

מחלק הגדול העליון חתך פרוסת המוציא, ונימקו אמר ע"ד שאמרו חז"ל ר' זורא בצע אכוליה שירותא, לכן לקח פרוסת מחלק העליון הגדול להראות שמחלק גדול אוכלין לכבוד שבת קודש. (ראו דשבדא)

באיזה חלק לצטע

הרהיק רבי אברהם מטורסק ז"ל, היה דרכו בקודש לצטע בליל שבת בשלש התחתון מהחלה, ובסעודת שחרית בשלש העליון מהחלה, ובסעודה שלישית באמצע החלה. (אמרי יאיר ג' ע"א)

לאחוז את שניהם בשעת הוצאה

צריך לצטע על שתי ככרות בכל סעודה משלש סעודות וכו', ותזהר בעת שתבצע את כזית שלך וכביצה של אשתך, שלא תשמיט ככר השני וכו', אלא תבצע מעודו מחובר בידיך עם אותו ככר שאתה בוצע ממנו, וסדר זה תעשהו בשלש סעודות וכו', וסדר זה הוא המיוסד ע"פ דברי רבינו הארי"י הקדוש זלה"ה ככוכר בשער הכוונות. (בן איש חי, שנה שניה, פ"ו י"ג)

בשעת בציעה יהיו שתי הככרות בידו ונוצץ חדא, ולא כאותם הנהגים שמברכין על שתיהן, ואחר הברכה מניחין ככר אחד על השולחן ונוצץ על אחד לבדו, דלאו פסיר עבדי. (ק"י החיים, סי' רע"ד)

הנה כן היה מנהגו של רבינו הגדול והקדוש בעל דברי חיים זי"ע, שהיה אוזו בידו החלה הב' בשעת חתיכתו את הא', כי כן הוא מוכח לשלש דגמי חייב אדם לצטע שתי ככרות היינו בשעת ביצועם כן יהיו לפניו ב' ככרות, ולא שיהביה בידו רק בשעת הברכה בלבד. (נימוקי ארי"ה)

מותר להשמיט את השניה בשעת הוצאה

ורשאי להשמיט השניה מיזד בשעת הוצאה ודי במה שאחו שתיהן בשעת ברסת המוציא (שולחן ערוך הרב, סי' רע"ד)

החייק משינאווא זי"ע פקפק ותמה ע"ז, דהא בהא פי' רש"י שם בשבת חייב לבצוע, ברסת המוציא, ונראה מזה דצריך הב' ככרות רק בשעת ברסת המוציא בלבד. (נימוקי ארי"ה, סי' רע"ד)

יסודי התורה

איזוהי הים הגדול

דף ד. ואמר ר"י אמר רב חבית מליאה מים שנפלה לים הגדול וכו'.

כתב המחבר בשולחן ערוך אורח חיים הלכות ברכת הפירות (סימן רכ"ח סעיף א.), על ימים ונהרות וכו', ואמר בא"י אמ"ה עושה מעשה בראשית; ועל הים הגדול, והוא הים שעוברים בו לארץ ישראל ולמצרים, אומרים, ברוך אתה ה' אמ"ה עושה הים הגדול. הרי שדעת המחבר הוא שהים הגדול הוא הים שעוברים בו לאר"י ולמצרים, הנקרא בזמנינו ים התיכון.

אמנם ה"עב"ץ בספרו מור וקציעה כתב, שהים הגדול הוא כולל את כל הימים הגדולים שבכל העולם, וז"ל: ראה שהוא ים אוקינוס דווקא אף על פי שבלשון הפסוק נקרא כו', זהו לשון הרא"ש תשובת השאלה, ועכ"ז הרב בשו"ע לא השגיח בתשובה זו, ושם (ס"א) קבע להלכה שהוא ים שעוברין בו לארץ ישראל ולמצרים. והובא במג"א בשם ל"ח שהשיג על הרב בית יוסף, כאילו לא הבין כוננת תשובת הרא"ש הלזו.

ואני אומר אשרי מי שחושדו בן ואין בו, ולחנם טרח בל"ח בביאור תשובת הרא"ש... וח"ו שיטעה רבינו בהבנתה והיא פשוטה לתנוקות שכן הוא דעת הרא"ש ים הגדול האמור כאן הוא ים אוקינוס, ומה שלא פסק בשולחן ערוך כמותו, אין לתפוס אותו על זה, דבהא לא סבירא להרב ב"י כותיה, אלא כרמב"ם ז"ל, דמפרש לים הגדול הים דארץ ישראל...
איברא לענין פירוש הים הגדול, לא נראה לו דברי הרא"ש, שבאמת אינם מוכרחין כלל, ואדרבא איפכא מסתברא, דאטו מי הוה סני לתנא למיתני ים אוקינוס, וכיון ששנו הכמים בלשון התורה, שידוע שים הגדול הכתוב בתורה ונזכר בגבולי ארץ ישראל למעבריה, הוא הים האמצעי (מיטללענדיש) ומה מכריחוני להוציא ממשמע זה, ואי קשיא ימים דרישא, יש לומר שחלקו לזה כבוד, ולפי שהוא תחומה של אר"י, וכמו שאמרו באגדה על פרת קרב לגבי דיהנא ואידהן, ואך שיהא, התורה קרתו גדול, ועוד שהוא באמת גדול בערך כל הימים, לבד מאוקינוס, כנוודע היטיב למביט במפת העולם.

וגם יש לומר שתחת שם ימים נכנסים כל הימים הקטנים מאוד, כגון ימה של טבריה ים כנרת וימה של סדום וזולתם, ואמר רבותינו ז"ל ז' ימים יש בארץ ישראל וכהם יש בעולם לאלפים, והנהו נינהו ימים דרישא, דמברכינן עליהו כמו על הנהרות הגדולים, דלא גריעי מיניהו, אבל בים הגדול הכוונה על ים שהוא גדול כמו זה שעוברין בו לארץ ישראל ולמצרים, ולא עליו לבדו יש לברך, אלא כולל הוא כל הימים הגדולים ויש מהם גם כן רבים, והם כמו הים סוף שהוא האדום, וים פרסי הנקרא כספי או הסינוס פירסיקוס, והשחור נקרא פונטוס אוקסינוס או ניגרוס, והאציפאלגו היוני וההודי דומיהם, לכולם יש להם דין ים הגדול לענין זה, שכולם מתקשרים ומתאחדים עם ים אוקינוס, (חוץ מרובסי שאין לו קשר עם האוקינוס, ועל כן נקרא המת, מכל מקום מפולג הוא בגדלו כערך הנזכרים) ח"י"ם כמנהו.

הכונו! הכונו!

מגבית השנה

לטובת מוסדותינו הק' שתתקיים אי"ה
ביום ו' אלול הבעל"ט
וזמא דהילולא של רביה"ק מרן בעל ייטב לב זי"ע

זכור!
עתידה של מוסדותינו - הוא עתידה של דורותינו
עשה למענך ולמען עתיד דורותינו
פרטים יבואו
היו נכונים

Cong. Yetev Lev D'Satmar JERUSALEM
קהל יטב לב ד'סאטמאר
ק"ק ירושלים תשנ"א
20 YANAS ST. • JERUSALEM • P.O. BOX 4858 • ט"ו-ט"ז אלול תשנ"א

עולו ואתכנשו להילולא דצדיקא

הננו להודיע לכל אנשי שלומינו הי"ו שא"ה יתקיים

סעודת הילולא קדישא

להלל וזמא דהילולא קדישא של רביה"ק בעל ייטב לב זי"ע

בראשות הגה"צ דומ"ץ דקהלותינו שלוש"א שיטתא מדרבנותינו

ביום שני כ"ח תמוז
בשעה 7.15 בדיוק - בהיכל בית מדרשנו

יחיד טובות בעל הילולא קדישא יגן על כל המשתתפים ועל כל ישראל להושיע בכל מילי דמיטב עדי נזמא לקבל מני משיח עוקניו ופולטניו בראשיתו בב"א

כנבז רב
הנהגה